

Za gospodarje

Maribor, dne 2. oktobra 1935.

Sedanje poletne in nekdanje jesenske počitnice.

Sedaj imamo že nekaj let sem za šolarje v mesecih julij in avgust poletne počitnice. Pravijo, da so te počitnice zato, ker šolarji in učiteljstvo preveč trpijo vsled hude vročine v šolskih prostorih in da zaradi tega niso otroci zmožni učiti se.

Šola se začne sedaj povsod septembra meseca, ker se popolnoma nič ne ozira na kmečke potrebe in ne na zdravje otrok.

Meseca septembra in oktobra je vsak dan močna rosa. Posebno meseca oktobra je večkrat občutljivo hladno in moker, posebno po hudih deževjih. Otroci prihajajo od blatnih in mokrih klančev in potov premočeni v šolo in pozneje domov. Doma je zelo težko, posebno kjer ima uboga družina malo sobo in se zato moker oblačilo in obutilo zelo težko suši. Kakšen smrad je v takšnih izbah, za tega gospoda sploh nič ne ve.

Nekdaj so bile glavne počitnice meseca septembra in oktobra. Šolsko leto se je navadno začelo o Veliki noči. Šolske sobe so bile večinoma premale za število otrok; poleg tega sta bila v vsakem razredu po dva oddelka, ki sta odgovarjala dvema razredoma, tako da je imel drugi ali višji oddenek druge in težje snovi kakor prvi oddenek. Učitelj je tedaj ves dan poučeval dva oddelka ali dva razreda menjajoč, da je imel eden oddenek po pol ure neposreden in drugi posreden pouk. Poleg tega je bila vročina večkrat čez 30 stopinj C. Vkljub temu smo se otroci v prvem šolskem letu toliko učili, da smo znali že v prvi polovici, torej skozi vroči čas brati in pisati vse besede z malimi in z velikimi črkami, starejši šolarji pa snovi, ki so bile predpisane v učnih načrtih. Od vročine noben otrok pa tudi noben učitelj ni zbolel.

Počitnice so bile meseca septembra in oktobra. V teh mesecih ima poljedelsko ljudstvo največ dela. Otroci so pomagali pri raznih opravilih ter pomagali spravljati poljske in sadne pridelke in pastiti živino.

Marsikateri ubogi otrok si je zaslužil obleko in obutilo. Tega sedaj ni več. Ubogi starši težko oskrbujejo svoje otroke s potrebnim oblačilom in obutilom.

Ko so bile jesenske počitnice, so se otroci mirno in brezskrbno nasitili in ni bilo ne davice in griže, nobene otroške bolezni.

Sedaj se otroci od same skrbi ne utegnejo zadosti nasititi. Za silo si nekaj vtaknejo v usta, gredoč pa glodajo sadje in v šoli se nasrkajo vode. Poleg tega prihajajo od mokrih in blatnih klančev mokri in blatni v šolo. Tukaj so vsi prostori navadno hladni in marsikateri otroci se nalezajo davice, griže ali kake druge hude bolezni.

Večkrat je v jesenskih mesecih hudo deževje in otroci prihajajo premočeni v šolo in potem domov. Kakor že preje omenjeno, je sušenje mokrega oblačila in obutla v revnih stanovanjih zelo težko. Poleti se tega ne čuti, ker je premočeno oblačilo hitro suho.

Kaj je tedaj manj zdravstveno, da so otroci v vročem času v zračnih šolskih prostorih, ali da so v hladnih jesenskih mesecih premočeni?

Pravijo, da mora biti zaradi počitnic jednota. Lepo je, če je jednota, ampak povsod ne more biti in posebno ne v gospodarskih zadevah.

Ubogi kmečki starši preveč trpijo v gmotnem oziru zaradi šole v jesenskem času. Tudi običine imajo zaradi tega več stroškov, česar prej ni bilo.

Torej imejte usmiljenje s kmečkim ljudstvom in ozirajte se na gospodarske in zdravstvene razmere ter vpeljite zopet jesenske počitnice!

Modra galica ni priporočljivo razkuževalno sredstvo za semena.

Ker sem opazil, da še nekateri kmetovalci razkužujejo semensko blago z modro galico, se mi zdi potrebno, jih tukaj opozoriti na neučinkovitost tega sredstva.

Naravno je, da se mora kmetovalec pri današnjih prilikah posluževati vseh modernih pripomočkov, če hoče doseči pri produkciji popolen uspeh. Poleg pravilne priprave in obdelave zemlje in zelo skrbnega in smotrenega gnojenja je potrebno pred vsem uporabljati razkuženo seme, ker le tedaj bo obdelava ter gnojenje uspešno učinkovalo, če so rastline med vegetacijo odporne proti rastlinskim boleznim in škodljivcem, kar se doseže z zdravim odnosno razkuženim semenskim blagom.

Da so že naši pradedi poznali boleznin škodljivce domačih žitaric, je nepobitno, vedeli so pa že tudi, da se jih da z razkuženjem semena zatirati. Seveda so bila razkuževalna sredstva še zelo enostavna, kot apno, gnojnica in modra galica, katera so pa za današnje prilike povsem zastarela. Leta 1872 se je začela rabiti modra galica kot razkuževalno sredstvo za semena in je ostala po priporočilu oblasti precej časa v rabi. Pri natančnejšem študiju sredstva pa se je spoznalo, da modra galica vendar ni povsem brezhibno sredstvo za razkuževanje semen. Marsikateri kmetovalec je bil ogorčen in nezadovoljen s slabim stanjem žitaric vsled kaljenja semen kljub temu, da je storil vse potrebno za dober razvoj rastline in semensko blago tudi z modro galico razkužil.

Toda prav kmalu so prišli do spoznanja, da povzroča ravno modra galica slabo kaljivost semen, vsled česar je tudi niso več priporočali kot sredstvo za razkuževanje semen. Danes sploh ne pride več v poštev za te svrhe. Priznam, da učinkuje modra galica v gotovih okoliščinah proti zaprtemu snetju na pšenici, povsem neučinkovita pa je proti vsem drugim boleznim žitaric, kot progasti boleznin na ječmenu, prašnati sneti na ovsu in snežni plesni na rži. Pa ne le neučinkovitost sama razkuževalnega

sredstva, predvsem slab vpliv na kaljivost semena je izločil modro galico iz vrst semenskih razkuževalnih sredstev. Poskusi so dokazali, da je nerazkuženo seme obdržalo popolno kaljivost, medtem ko z modro galico razkuženo v gotovih slučajih sploh ni scimilo, in če že, zelo neenakomerno. Na vsak način je pa treba računati, da izpade pri z modro galico razkuženim semenom 15—20 odstotkov na nekaljivost, kar naravno povzroča občutno izgubo produkcije.

Da se je uporabljalo modro galico za razkuževanje semen v prejšnjih časih, je pripisati dejstvu, da niso bile tedaj gojene sorte žitaric tako občutljive za razkuženje kakor pa današnje kulturne vrste. Svoječas niso tako hitro spoznali prav po modri galici povzročene škode, katero so pripisovali raznim drugim uimam. Upoštevati je treba tudi mlačvo s cepcem, s čimer se niso povzročale zrnju posebne rane, dočim se pri troju, ki je danes že skoraj povsod udomačen, zrno veliko ložje rani. In prav ranjeno zrno je zelo občutljivo za razkuženje z modro galico. Vemo pa danes tudi, da ni vsakoletno seme v jednaki meri občutljivo za razkuženje, vsled česar bi se morali pred uporabo semen napraviti poskusi, da se more ugotoviti, s kolikim procentom tega sredstva bi se smelo seme razkužiti, da ne utрпи kmetovalec škode. Tega pa danes ne dela noben napreden gospodar, ker ima celo vrsto drugih boljših in veliko manj nevarnih razkuževalnih sredstev na izbiri.

Torej razne težkoče in pa dognana po modri galici povzročena škoda je napotila strokovnjake in industrijo, da se je začelo misliti in iskati pripravnejših sredstev za razkuževanje semen, ki eicer le preprečujejo pojave bolezni, toda niso škodljiva kaljivosti semen. Znano je, da vsebujejo starejši razkuževalni izdelki gotov odstotek modre galice, dočim so novejša sredstva spojine vsebuječe živo srebro. Res je tudi, da so moderna razkuževalna sredstva dražja kot modra galica. Toda dejstvo, da se ta nova sredstva danes splošno uporabljajo, izpričuje njihovo rentabilnost. Vedeti in upoštevati pa je treba, da se rabi z modro galico razkuženega semena do 20% več, kar v gospodarstvu tudi že nekaj pomeni.

Lepo je obdržati stare navade, toda v današnjih prilikah v gospodarstvu le one, ki se rentabilno obnesejo, dočim je potrebno v vseh drugih ozirih iti s častom, da ne zadene gospodarstva občutna škoda. Radi tega priporočam kmetovalcem svinčnike v roke pri uporabi razkuževalnih sredstev in prepričan sem, da bo pridelk pri žitaricah pri obstoječi pasivnosti pri nas pomenil velik korak naprej.

Inž. Šturm Rado.

★

Za ali proti šmarnici?

Kakor se čita po časnikih, je ali bode ukaz o iztrebljenju šmarnice, vulgo direktor (od ljudstva skrajšana beseda za »Direkträger«) ukinjen.

Že leta 1893 je obstojala v Vinarski šoli v Mariboru zbirka prilično 28 vrst teh takozvanih Direktträgerjev v svrhu preizkušnje. To pa se ni dosti vpoštevalo. Šele dr. Geršak, takratni notar in vinogradnik v Ormožu, je po takozvani Pfeiferjevi rezi, ki je takrat napravila velik trušč, prišel na idejo, da je vpeljal in začel propagirati šmarnico, ki se pa pravilno zove »Elvira«.

Dr. Geršak je bil mnenja, da napravi vinarstvu veliko uslugo, reši vinogradnika toliko omrznjenega škropljenja vinske trte ter napravi velik preokret v vinarstvu. Vpeljal je pa s tem zlo za vinorejce, ki je v precejšnji meri vzelo ljutomerskim in slovenjgoriškim vinskim pridelkom prejšnji sloves. V Hlozjah je ta vrsta manj razširjena. Vse druge samorodnice, kolikor jih je, niso nikakor vplivale na kvaliteto vina, kakor ravno sorta Elvira in deloma še tudi Noah.

Večina vinogradnikov je že prišla do spoznanja, da je najboljša, da se ta vrsta iztrebi. Mnogi so že vso šmarnico precepili, mnogi pa kratkoma izkopal, kar je najboljša. Tisti, ki imajo lege za uspešno vinorejo manj primerne, se še držijo šmarnice, pa bodo počasi tudi prišli do prepričanja, da nimajo nikakor prav.

★

Trgovina s hmeljem.

(Po »Hmeljarju«)

Savinjska dolina: Tekom zadnjih 14 dni je bila kupčija večinoma prav ž-

vahna. Zanimanja in povpraševanja za vse vrste blaga je bilo vedno več in so se tudi cene učvrstile ter dvignile. Tako se plačuje za izbrano prvovrstno in tudi v barvi brezhibno blago 27—30 Din za 1 kg in čez, za prvovrstno 25—26 Din, za dobro srednje 23—24 Din, za srednje 21—22 Din in za slabo srednje 18—20 D za kg. Strogost v presoji kakovosti je že močno popustila in so vse vrste blaga v navedenem okviru znatno napredovale v ceni; vsekakor pa poedini kupci kakovost raznih vrst blaga zelo različno presojajo. Tudi za cenejše in v barvi pokvarjeno blago je mnogo zanimanja in tudi to napreduje v ceni. Računa se, da je prodanega iz prve roke že nad tričetrt letošnjega pridelka.

Vojvodina: Pri razmeroma bolj mirni kupčiji so cene nekoliko popustile in se plačuje za najboljša blaga 13—15 Din, za dobro srednje 10—12 Din in za srednje 8—9 Din za 1 kg. Računa se, da je iz prve roke prodanega že nad polovico letošnjega pridelka.

Češkoslovaška: Tekom zadnjih 14 dni je bila kupčija v začetku prav živahna in so se cene v Žatcu dvignile do 66 Din za 1 kg. Pozneje pa je zanimanje popustilo in prav tako tudi cene na 54—63 Din za 1 kg. vse le boljše in najboljše blago. Presoja kakovosti je prav stroga in je več povpraševanja le za boljše in najboljše blago, za katero se izjemoma plača tudi še nad 63 Din, slabše pa se kupuje tudi pod 54 Din za kg. Računa se, da je v Žatcu prodanega iz prve roke že blizu polovice letošnjega pridelka, znamkovanega pa je dolejš 2899 stotov. Tudi za lanski zateški hmelj je še nekaj zanimanja in se trž po 41—45 Din za 1 kg. V Ušteku in Raudnici so se cene najprej dvignile na 41—49 Din za 1 kg, zadnji čas pa je kupčija zopet bolj mirna in so cene popustile na 40—45 Din; prodanega iz prve roke je nad polovico letošnjega pridelka. Hmelj iz Dube notira 30—36 Din za 1 kg. Da se za letošnji pridelék vzdrže na vsak način primerne cene, se te dni vrše na merodajnih mestih v Pragi pogajanja glede določitve dopustnih obveznih najnižjih cen.

Najvišje cene, dejansko plačane zadnji čas za 1 kg najboljšega hmelja raznih provenienc, so bile naslednje: Nemčija Spalt, Tettnang, Hallertau 106 Din,

Češkoslovaška Žatec 62 Din, Francija al-
zaški 34 Din, Jugoslavija savinjski 29
Din, Belgija Alost 17 Din.

vina doseči kolikor toliko povoljne in
visoke cene.

Razna obvestila.

**I. jugoslovanski sadni sejem v Mari-
boru.** Vse sadjarske in vrtnarske kakor
tudi kmetijske podružnice, katere imajo
letos dobro sadno letino ter so gospodar-
sko napredne in se nagibajo gospodar-
sko k Mariboru, so se dogovorile, da spo-
razumno s svojimi člani, naprednimi
sadjarji, priredijo letos od 25. do 28. ok-
tobra v Mariboru v verandi Unionske pi-
vovarne na Aleksandrovi cesti, veliko
sadno razstavo pod imenom I. jugoslov.
sadni sejem v Mariboru. Zanimanje od
strani kmetov-sadjarjev, članov teh po-
družnic, je zelo veliko. Gre za to, da na-
preden kmet-sadjar brez bahanja poka-
že, kaj je z umnim delom v sadjarstvu
dosegel. Obenem pa tudi hoče doznati,
kakšno ceno bo za svoje delo in trud do-
bil. Na tej podlagi se bo naš slovenski
sadjar še bolj zanimal za napredek te
krajne gospodarske panoge. Dosedaj se
je prijavilo za udeležbo na tem sejmu
nad 20 sadjarskih in kmetijskih podruž-
nic, katere bodo razstavile 2200 ameri-
kanskih in 300 holandskih zabojev pol-
nih pakovanega in najfinejšega sadja,
približno 6 vagonov kabinetnega sadja.
Prirejajo se pri vseh podružnicah, ki se
udeležijo tega sejma in to zahtevajo, te-
čaji za pravilno pakovanje in sortiranje
sadja, katere vodijo napredni kmečki
fantje, kajti kmet kmetu še najbolj ve-
ruje. S sadnim sejmom bo združena vin-
ska poskušnja najfinejših sortiranih vin.
Tudi se vrši razstava in prodaja žlaht-
nega grozdja. Pridružila se bo tudi raz-
stava sira in mleka in mlečnih izdelkov.
Povabljeni na ta sejem so vsi prideloval-
ci sadja in vina, kakor tudi mleka, da
si to razstavo ogledajo. Povabljeni so
pa tudi vsi nakupovalci, tuzemci in ino-
zemci, iz sosednih in drugih držav. —
Vodstvo sejma.

**Vinogradniki, člani Kletarskega dru-
štva v Ormožu,** odlašajte s trgatvijo ko-
likor mogoče dolgo! Letos je grozdje
zdravo in pri sedanjem lepem vremenu
se iz plača čakati, pri obetajočem se
večjem pridelku bo mogoče le za dobra

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v
soboto dne 28. septembra so pripeljali
35 komadov zaklanih svinj. Svinjsko
meso je bilo po 10—12, slanina 12—13.
Kmetje so pripeljali 5 voz krme po 55—
62, 17 voz krompirja 0.75—1, 3 čebule
po 2 Din, česen 6—8, zelje 1—3, kislo 5,
hren 8—10. Jabolke 3—4, hruške 3—6,
slive 2—3, breskve 4—8, grozdje 4—6,
brusnice 10—11, luščeni orehi 28, ko-
staj 4. Na trgu je bilo 12 vreč pšenice
po 1.50, 5 rži 1.25, 12 ječmena 1.25, 14
koruze 1.25, 12 ovsa 0.75—1, 8 prosa 1.50,
7 ajde 1.25, 14 fižola 1.50—2. Smetana
6—8, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 18
—24, čajno maslo 26—28. Prinesli so 34
kokoši 15—22, 820 piščancev 15—45, 16
gosi 22—25, 32 puranov 25—30, 28 rac
8—15, 26 domačih zajcev 5—25 Din.

Mariborski živinski sejm 24. 9. 1935.
Prignanih je bilo 13 konjev, 18 bikov,
122 volov, 418 krav in 12 telet, skupaj
583 komadov. Povprečne cene za različne
živalske vrste na tem sejmu so bile sle-
deče: debeli voli 1 kg žive teže od 2.75
do 3 Din, poldbeli voli od 2.25 do 2.50,
plemenski voli od 2.— do 2.90, biki za
klanje od 2.— do 2.50, klavne krave de-
bele od 2.— do 2.75, plemenske krave od
1.50 do 2.—, krave za klobasarje od 1.—
do 1.25, molzne krave od 2.25 do 2.50,
breje krave od 2.25 do 2.50, mlada živina
od 2.50 do 2.50, teleta od 3.— do 4.— Din.
Prodanih je bilo 347 komadov.

Mariborski svinjski sejm 27. 9. 1935.
Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih
177 svinj, 1 ovca in 1 koza, cene so bile
sledenče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari
komad 45—50 Din, 7—9 tednov stari 60—
80 Din, 3—4 mesece stari 120—150 Din,
5—7 mesecev stari 200—250 Din, 8—10
mesecev stari 300—350 Din, 1 leto 450—
580 Din, 1 kg žive teže 4.50—5.50 Din,
1 kg mrtve teže 7.50—9.50 Din. Prodanih
je bila 101 svinja in 1 ovca.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso
I. vrste kg 8—10 Din, II. vrste 6—8; meso
od bikov, krav, telic 4—6; telečje meso
I. vrste 8—10, II. vrste 4—6 Din; sveže
svinjsko meso 8—12 Din 1 kg.